

Översyn av organisation för personuppgiftsbehandling enligt dataskyddsförordningen

Beslutad 2019-09-24—25 § 142 : Regionstyrelsen

Sammanfattning

Den nya dataskyddsförordningen trädde i kraft den 25 maj 2018 och ersatte då personuppgiftslagen (PuL). I jämförelse med PuL ställer dataskyddsförordningen högre krav på hur personuppgiftsbehandlingar hanteras och dokumenteras. De enskildas rättigheter förstärks, de personuppgiftsansvarigas ansvar och skyldigheter förtydligas samt sanktionsavgifter kan delas ut om den personuppgiftsansvarig missköter sina uppgifter.

Dataskyddsförordningen ställer krav på organisationen för personuppgiftshantering genom att den personuppgiftsansvarige ska kunna påvisa efterlevnad av lagstiftning och regelverk. Organisationens ska säkerställa att skyddet för personuppgifter kan upprätthållas.

Under 2018 beslutade Regionstyrelsen om införandet av en förvaltningsorganisation för personuppgiftshantering. Organisationen som beslutades bestod av ett centralt Dataskyddsombud (DSO), tre biträdande dataskyddsombud för varje förvaltningsområde samt "registerkoordinatorer" för varje verksamhetsområde och avdelning. Organisation för personuppgiftshantering har byggts upp inom befintliga resurser och det har visat sig vara svårt dels att bemanna alla roller dels att hinna med nödvändigt dataskyddsarbete inom ramen för ordinarie resurser.

Organisationen haltar betänkligt och Regionen kan inte leva upp till de krav som ställs i lagstiftningen eller ge det stöd som krävs till verksamheterna. Därav har denna översyn av organisation för personuppgiftsbehandling genomförts.

Nuvarande dataskyddsombud föreslås fortsätta i den rollen men i en omfattning av ca 20–40%. Biträdande DSO för Hälso- och sjukvården bedöms fortsatt behövas. Organisation för personuppgiftsbehandling föreslås förstärkas med en Dataskyddssamordnare i en omfattning av 50 – 100%. Både DSO och dataskyddssamordnare bör vara placerade inom Samordningskansliet.

Översyn av organisation för personuppgiftsbehandling enligt dataskyddsförordningen
Dnr RS/374/2019

Handläggare
Anna-Lena Alfreds
Samordningskansliet

Region Jämtland Härjedalen
Box 654, 831 27 Östersund
www.regionjh.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	1
1 BAKGRUND	3
2 BEHOV INOM ORGANISATION FÖR PERSONUPPGIFTSBEHANDLING	4
3 ANSVAR FÖR REGIONSTYRELSEN OCH NÄMNDER	5
4 FÖRSLAG TILL NY ORGANISATION FÖR PERSONUPPGIFTSBEHANDLING	6
4.1 Dataskyddsombud	6
4.2 Dataskyddsombudets organisatoriska stöd	7
4.2.1 <i>Dataskyddssamordnare</i>	7
4.2.2 <i>Biträdande Dataskyddsombud</i>	7
4.2.3 <i>Handläggare dataskydd</i>	7
4.2.4 <i>Registerkoordinator</i>	8
5 FÖRSLAGET OM GEMENSAM DSO FÖR KOMMUNER OCH REGIONEN	8
6 RESURSBEHOV OCH EKONOMISKA KONSEKVENSER	8

1 Bakgrund

Den nya dataskyddsförordningen trädde i kraft den 25 maj 2018 och ersatte då personuppgiftslagen (PuL). I jämförelse med PuL ställer dataskyddsförordningen högre krav på hur personuppgiftsbehandlingar hanteras och dokumenteras. De enskildas rättigheter förstärks, de personuppgiftsansvarigas ansvar och skyldigheter förtydligas samt sanktionsavgifter kan delas ut om den personuppgiftsansvarig missköter sina uppgifter.

Dataskyddsförordningen ställer krav på organisationen för personuppgiftshantering genom att den personuppgiftsansvarige ska kunna påvisa efterlevnad av lagstiftning och regelverk. Organisationen ska säkerställa att skyddet för personuppgifter kan upprätthållas.

Under 2018 beslutade Regionstyrelsen om införandet av en förvaltningsorganisation för personuppgiftshantering. Organisationen som beslutades bestod av ett centralt Dataskyddsombud (DSO), tre biträdande dataskyddsombud för varje förvaltningsområde samt ”registerkoordinatorer” för varje verksamhetsområde och avdelning. Organisation för personuppgiftshantering har byggts upp inom befintliga resurser och det har visat sig vara svårt dels att bemanna alla roller och dels att hinna med nödvändigt dataskyddsarbete inom ramen för ordinarie resurser. Det finns ett utsett centralt Dataskyddsombud (tillika uppgift motsvarande ca 50% för en av Regionens jurister), men i nuläget endast ett biträdande dataskyddsombud (för hälso- och sjukvårdsförvaltningen som tillika är patientsäkerhetssamordnare och ansvarig för avvikelshantering). Rollen som registerkoordinator har varit en framgångsfaktor i arbetet och finns utsedda i de flesta verksamheter. DSO och informationssäkerhetssamordnare har genomfört nätverksträffar för registerkoordinatorerna där mycket fokus har varit kompetenshöjning och att försöka hjälpas åt och lära av varandra. För att klara administrering och förvaltning av den centrala registerförteckningen Drafit har det arbetet fördelats ut på en av handläggarna inom Sekretariatet (motsvarar ca 10%).

Bedömningen är att behovet av stöd till verksamheterna gällande dataskydd är relativt stort och att det krävs mer resurser för att stödja och samordna dataskyddsarbetet. Parallellt finns det stora behov av digitalisering och utvecklingen av distansvård, utvecklingen av detta går fort framåt och i det arbetet krävs också ett dataskyddsarbete för personuppgiftshantering.

Organisationen haltar betänkligt och Regionen kan inte leva upp till de krav som ställs i lagstiftningen eller ge det stöd som krävs till verksamheterna. Därav har denna översyn av organisation för personuppgiftsbehandling genomförts.

Efter 1,5 år med nuvarande organisation kan sammanfattningsvis konstateras:

- Det är inte möjligt att genomföra det arbete som det finns behov av och som lagen kräver inom ramen för befintliga resurser
- Det är svårt, har inte fungerat, att bemanna rollen biträdande DSO. Det finns i nuläget endast en biträdande DSO för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och saknas för Regionstaben och Regional utveckling.

- En styrka med nuvarande organisation är de utsedda registerkoordinatorerna. De utgör ett stöd i sina verksamheter och är också ett bra nätverk för DSO och informationssäkerhetssamordnare att arbeta tillsammans med.
- Det är viktigt att fördela kompetens och uppgifter på flera personer, annars blir det för sårbart. Ur den aspekten var tanken med nuvarande organisation korrekt. Det krävs också en tillgänglighet för både allmänhet och verksamheter som inte går att upprätthålla med endast en person. Till exempel tillhandahåller Regionen en funktionsbrevlåda som bevakas dagligen och där inkommer varje vecka frågor och ärenden. Hantering av personuppgiftsincidenter och begäran om registerutdrag ska enligt lagstiftning hanteras skyndsamt. Incidenter ska anmälas till Datainspektionen inom 72 timmar.
- Juridisk kompetens är viktigt och den finns
- Regionen har utarbetat regler och rutiner för det mesta av det nödvändiga som måste finnas på plats (t ex rutin för att anmäla incidenter, rutin för registerutdrag)
- Verksamheten har stort behov av stöd i praktiskt arbete till exempel framtagande av personuppgiftsbiträdesavtal samt genomförande av dataskyddsanalyser och införande av skyddsåtgärder för register/system.
- Det saknas resurs och delvis kompetens för praktiskt dataskyddsarbete
- Det finns behov av samordning av dataskyddsarbetet
- Det finns behov av administration och förvaltning av central registerförteckning i systemet Drafit

2 Behov inom organisation för personuppgiftsbehandling

Lagstiftningen är tydlig gällande att Dataskyddsombudet ska tillsättas tillräckliga resurser för att lösa uppdraget. I nuvarande organisation har inte tillförts några resurser utan samtliga roller och uppdrag har delats ut inom befintlig resursram. De totala behoven motsvarar sannolikt minst 2 heltidstjänster för ett dataskyddsombud och en dataskyddssamordnare regionalt. Det finns behov av att bygga upp en robust och redundant organisation för personuppgiftsbehandling och dataskydd.

Det finns stora fördelar med rollen registerkoordinatorer (RK) som utgör ett välfungerande stöd till chefer och registeransvariga i Regionens verksamheter. De uppgifter som RK har bedöms motsvara 5% av en tjänst över tid.

Behoven består både av juridisk kompetens och kompetens inom dataskydd. Inom Dataskydd krävs kompetens om informationssäkerhetsarbete såsom t. ex. informationsklassning och riskanalyser. Verksamheten efterlyser stöd i arbetet med t. ex:

- Informationsklassning
- Att kunna analysera vilka skyddsåtgärder som är relevanta och tillämpliga för olika register/system, vilket innebär både praktisk förmåga att genomföra analyser och riskbedömningar, men även att vägleda verksamheten och systemförvaltningar i arbete kring skyddsåtgärder.
- Bedömning och stöd avseende upprättande av personuppgiftsbiträdesavtal

Den juridiska kompetensen finns inom regionen, så det största behovet finns inom praktiskt dataskyddsarbete som är en del av informationssäkerhetsarbetet. Där finns behov både av resursförstärkning och kompetensförstärkning. Informationssäkerhetssamordnare och dataskyddssamordnare behöver jobba i nära samverkan med varandra.

De utsedda registerkoordinatorerna har också behov av stöd i samma frågor, det finns behov av att hålla ihop det nätverket för dialog och utbildning.

Regionstyrelsen har behov av att det finns ett utsett Dataskyddsbud och en organisation för dataskydd som fungerar över tid och som inte är för sårbar.

Dataskyddsbudet har behov av ett organisatoriskt stöd i verksamheterna och någon som samordnar det praktiska dataskyddsarbetet samt avlastar nuvarande DSO.

Det är av vikt att dataskyddsorganisationen har en koppling till ledningsfunktioner i verksamheten för en effektiv rapportering och eventuella beslut och åtgärder.

3 Ansvar för Regionstyrelsen och nämnder

Region Jämtland Härjedalen är som juridisk person ansvarig för all behandling av personuppgifter som sker inom organisationen. I personuppgiftsansvaret ingår att säkerställa att det finns en organisation för dataskydd/personuppgiftsbehandling vilket innebär att det ska finnas ett dataskyddsbud (DSO). Regionstyrelsen ansvarar för att utse ett Dataskyddsbud (DSO) och anmäla kontaktuppgifter för utsett DSO till Datainspektionen. För arbetet krävs relevanta resurser.

Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar för Region Jämtland Härjedalens arbete gällande behandling av personuppgifter, vilket samordnas av regiondirektören. Regiondirektören ska verka för att Region Jämtland Härjedalens organisation för personuppgiftsbehandling sker på ett ändamålsenligt sätt genom fastställda regler och riktlinjer.

Regionstyrelsen och nämnderna är personuppgiftsansvarig (PuA) för de personuppgiftsbehandlingar som sker inom ramen för dess verksamhet. Kompetens och personella resurser för att hantera det ansvaret måste därför finnas i förvaltningen, i varje verksamhet och hos alla informationsägare som hanterar personuppgifter. Personuppgiftsansvarig ansvarar för att:

- se till att behandlingen av personuppgifter sker i enlighet med dataskyddsförordningen
- bestämma för vilka ändamål personuppgifter ska behandlas och hur behandlingen ska utföras
- föra register över behandlingar av personuppgifter
- informera de registrerade om personuppgiftsbehandling och om de registrerades rättigheter

- se till att de anställda har tillräcklig kunskap om dataskyddsförordningen och lämna instruktioner hur behandlingar ska ske
- genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och kunna visa att behandlingen utförs i enlighet med dataskyddsförordningen
- personuppgiftsbiträdesavtal upprättas med personuppgiftsbiträden

Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för att Region Jämtland Härjedalen uppfyller dataskyddsförordningens krav gällande personuppgiftsbehandlingar.

4 Förslag till ny organisation för personuppgiftsbehandling

4.1 Dataskyddsombud

Rollen som dataskyddsombud (DSO) framgår av artikel 37–39 i dataskyddsförordningen. Rollen som DSO är inte densamma som personuppgiftsombudet hade enligt PUL. En av de största förändringarna med de nya reglerna är att den kontrollerande och rådgivande funktionen mot verksamheten renodlas. Det innebär att organisationen Region Jämtland Härjedalen självständigt måste bedriva ett aktivt dataskyddsarbete utifrån ett utpekad organisatoriskt ansvar. Dataskyddsombudets roll är inte att leda verksamhetens arbete.

DSO:s roll är istället att vara rådgivande i detta arbete samt att kontrollera och följa upp hur verksamheten utför sin uppgift.

DSO måste ges tillräcklig självständighet för att effektivt kunna utföra sina uppgifter. DSO övriga arbetsuppgifter får därför inte stå i intressekonflikt med uppdraget som DSO. DSO har inget ansvar i händelse av bristande efterlevnad av dataskyddsförordningen eller andra dataskyddsbestämmelser.

Dataskyddsombudet ska utgöra en självständig och oberoende stöd- och kontrollfunktion. Enligt dataskyddslagstiftning ska dataskyddsombudet tillsättas tillräckliga resurser för att kunna utföra sitt uppdrag.

I arbetsuppgifterna ingår bland annat:

- informera, ge råd och stöd till personuppgiftsansvarig, handläggare och övrig personal
- vara tillgänglig för frågor från registrerade personer
- rapportera till högsta förvaltningsnivå
- göra anmälan till Datainspektionen om brister inte åtgärdas
- säkerställa att en sammanställning förs över behandlingar av personuppgifter utifrån inlämnade register från respektive personuppgiftsansvarig
- övervaka regionens efterlevnad av dataskyddsförordningen
- bistå i utredning av misstänkta överträdelser och dataskyddsincidenter
- säkerställa att drabbade vid incidenter blir informerade

Dataskyddsombudets organisatoriska tillhörighet föreslås vara inom Regionstaben, Samordningskansliet. Nuvarande jurist som tillika är DSO föreslås fortsatt vara DSO i en omfattning av 20–40%.

4.2 Dataskyddsombudets organisatoriska stöd

4.2.1 Dataskyddssamordnare

En ny roll dataskyddssamordnare föreslås inrättas och placeras inom Samordningskansliet, till en motsvarighet av 50–100%. I rollen ska ingå att:

- bistå regionens dataskyddsombud som har det regionövergripande ansvaret att på regionstyrelsens uppdrag säkerställa att personuppgifter hanteras enligt gällande lag.
- Tillika vara biträdande DSO och kunna ersätta DSO vid dennes frånvaro
- kartlägga hur regionen hanterar personuppgifter i sina verksamheter och vägleda i dessa frågor.
- Stödja och samordna nätverket för registerkoordinatorer
- Utbilda inom personuppgiftshantering och dataskydd
- implementera rutinerna för dataskydd i verksamheterna i samverkan med registerkoordinatorerna
- Bistå verksamheter med att teckna personuppgiftsbiträdesavtal i samverkan med jurist
- Bistå verksamheterna med praktiskt dataskyddsarbete till exempel att analysera och genomföra DPIA (konsekvensanalyser)
- Bistå DSO vid utredningar och kontakter rörande personuppgiftsincidenter, vid kontakter med personer som vill beställa registerutdrag över personuppgifter
- Bistå DSO med uppföljning av regelefterlevnaden
- Tillsammans med DSO och informationssäkerhetssamordnare arbeta fram rutiner och riktlinjer.

4.2.2 Biträdande Dataskyddsombud

För varje förvaltningsområde ska det i nuvarande organisation utses minst ett biträdande dataskyddsombud. Antalet biträdande DSO ska anpassas utifrån verksamhetens omfattning och behov. För det biträdande dataskyddsombudet, ingår i princip samma arbetsuppgifter som för det centrala dataskyddsombudet, men inom det egna förvaltningsområdet.

För Hälso- och sjukvården bedöms det fortsatt finnas behov av ett biträdande DSO motsvarande 5–10%. Om en dataskyddssamordnare införs, så kan denne också ha rollen som biträdande DSO, vilket gör organisationen mindre sårbar.

4.2.3 Handläggare dataskydd

Den handläggare på Samordningskansliet, som administrerar och förvaltar den centrala registerförteckningen i Draftit behöver fortsatt göra det arbetet i en omfattning av ca 10%.

Det omfattar också att bistå med bevakning av funktionsbrevlådan samt samordna och bistå DSO samt registerägare vid förfrågningar av registerutdrag.

4.2.4 Registerkoordinator

Registerkoordinatorer ska bistå områdeschef/avdelningschef med att identifiera aktuella personuppgiftsbehandlingar inom sitt område. Detta ska samordnas med förvaltningens biträdande DSO. Registerkoordinatorerna ska bistå registerägare med stöd vid konsekvensbedömningar, riskanalyser, incidentrapportering kopplade till personuppgiftshantering. RK ska även medverka vid planerade RK-möten. Uppdraget bedöms omfatta max 5%-10%

5 Förslaget om gemensam DSO för kommuner och regionen

Det ursprungliga förslaget från Gemensamma nämnden för samverkan inom drift och service, utveckling och specialistfunktioner (GNS) om att införa ett gemensamt dataskyddsombud (DSO) för kommuner och Region motsvarade inte de behov som fanns i Regionen. Regionen har redan ett ansvarigt Dataskyddsombud och hade redan vid förslaget utarbetat det mesta av de regler och rutiner som krävs. Behoven var redan då framförallt att tillföra mer resurser och kompetens för att kunna utföra och samordna praktiskt dataskyddsarbete i verksamheterna och att bygga upp en robust organisation för dataskydd.

Synpunkter på dåvarande förslag lämnades i ett remissvar till GNS (RS/1981/2018) med konklusionen att förslaget inte motsvarade det behov som fanns i regionen men att det kunde vara av intresse för Regionen att ”köpa” del av tjänst för extern revision, för att få en oberoende granskning av dataskyddsarbetet och personuppgiftshantering. Under våren 2019 har Gemensamma nämnden fattat beslut (GNS/11/2018) om att införa ett gemensamt dataskyddsombud med delvis ändrad inriktning. Den nya inriktningen innebär att det gemensamma dataskyddsombudet ska arbeta med tillsyn, planera och genomföra revisioner samt arbeta stödjande och bidra med utbildning. I nuläget deltar fem kommuner i finansiering och nyttjande av detta dataskyddsombud. Regionen har under denna process inte tillfrågats om önskemålet av extern revision, vilket är en fråga som fortfarande kan vara aktuell att arbeta vidare med.

6 Resursbehov och ekonomiska konsekvenser

Ett förslag som diskuterats är möjligheten att rekrytera ett dataskyddsombud 100% som också arbetar med och samordnar dataskyddsarbetet. Nackdelen med ett sådant förslag är att endast en person bygger upp kompetens och ansvarar för frågorna, vilket är sårbart om personen slutar. Behov och önskemål är därför att förstärka organisationen med en dataskyddssamordnare på 50–100%. Det innebär att en ny tjänst som

Dataskyddssamordnare föreslås inrättas på Samordningskansliet, i en omfattning av minst 50%.